

the 1990s, the number of people in the world who are under 15 years of age is expected to increase from 1.1 billion to 1.5 billion (United Nations 1999).

There are a number of reasons why the number of children in the world is increasing. One of the main reasons is that the number of children who are surviving to adulthood is increasing. This is due to a number of factors, including improved medical care, better nutrition, and a decrease in child mortality.

Another reason why the number of children in the world is increasing is that the number of children who are being born is increasing. This is due to a number of factors, including a decrease in the age at which women are having children and an increase in the number of children that women are having.

There are a number of challenges that are associated with the increasing number of children in the world. One of the main challenges is that there are not enough resources to care for all of the children. This is particularly true in developing countries, where there is a lack of access to education, healthcare, and other basic services.

Another challenge is that there are not enough jobs for all of the children. This is particularly true in developing countries, where there is a high level of unemployment. This can lead to children being forced to work, which can be harmful to their health and development.

There are a number of ways that we can address these challenges. One way is to improve access to education, healthcare, and other basic services. This can be done through a number of means, including increasing government spending and attracting private investment.

Another way is to create more jobs for children. This can be done through a number of means, including providing training and education to children and supporting small businesses that employ children.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to reduce the number of children who are being born. This can be done through a number of means, including providing family planning services and promoting smaller families.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to improve the overall quality of life for children. This can be done through a number of means, including providing a safe and healthy environment for children to grow up in.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to basic services. This can be done through a number of means, including providing access to clean water and electricity.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to education. This can be done through a number of means, including providing access to schools and textbooks.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to healthcare. This can be done through a number of means, including providing access to hospitals and clinics.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to other basic services. This can be done through a number of means, including providing access to housing and food.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a safe and healthy environment. This can be done through a number of means, including providing access to clean air and water.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good education. This can be done through a number of means, including providing access to quality schools and teachers.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good healthcare system. This can be done through a number of means, including providing access to quality doctors and nurses.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good quality of life. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good future. This can be done through a number of means, including providing access to a good education and a good job.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good life. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good world. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good future. This can be done through a number of means, including providing access to a good education and a good job.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good life. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good world. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good future. This can be done through a number of means, including providing access to a good education and a good job.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good life. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good world. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good future. This can be done through a number of means, including providing access to a good education and a good job.

There are a number of other ways that we can address these challenges. For example, we can work to ensure that all children have access to a good life. This can be done through a number of means, including providing access to a safe and healthy environment and a good education.



SAŠA STANIŠIĆ • **Köken**

SAAŞA STANIŐIĆ 1978'de o sıralar Yugoslavya'nın bir parçası olan Bosna-Hersek'te, Vişegrad'da doğdu. Yugoslavya iç savaşı başlayınca ailesi 1992'de Almanya'ya iltica etti. Heidelberg Üniversitesi'nde Slav Dilleri ve Edebiyatı öğrenimi gördü. 2004'te edebi metinler yazmaya başladı. Başta 2019'da Almanya'da yılın kitabı seçilen *Herkunft* (Köken) olmak üzere birçok eseri ödüle layık görülmüştür.

Herkunft

© 2019 Luchterhand Literaturverlag, Münih,
Verlagsgruppe Random House GmbH, Münih, Almanya
Bu kitabın yayın hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 3050 • Dünya Edebiyatı 279

ISBN-13: 978-975-05-3154-5

© 2021 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2021, İstanbul

EDITÖR Tamil Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Bayram Şen

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 45030

Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi, B Blok, 6. Kat, No: 4NB 7-9-11
Topkapı, 34010, İstanbul, Tel: 212.613 38 46

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

SAŐA STANIŐIC

Köken

Herkunft

ÇEVIREN

Gülçin Wilhelm



iletişim

Babaannem ve kız

Babaannem sokakta bir kız görüyor. Balkondan sesleniyor, “Korkma, seni gelip alacağım,” diyor. Dur orada!

Babaannem çorapla üç kat merdiveni iniyor. Uzun sürüyor biraz, dizler, akciğer, kalça... Biraz önce kızın durduğu yere geldiğinde bakıyor, kız yok. Kıza sesleniyor.

Arabalar fren yapıp, eski ismi Josip Broz Tito olan, sonra kaybolan kız Hall'in adının verildiği sokakta siyah çoraplarıyla duran babaannemin etrafından dolaşıp geçiyorlar. Babaannem kıza kendi adıyla sesleniyor: Kristina!

7 Mart 2018, Vişegrad, Bosna ve Hersek. Babaannem seksen yedi yaşında ve on bir yaşında.

Yabancılar Dairesi'ne

7 Mart 1978'de Drina'nın kıyısındaki Vişegrad'da doğmuşum. Doğumumdan önceki günlerde hiç aralıksız yağmur yağmış. Mart, Vişegrad'da en seilmeyen aydır; sulu gözlüdür, tehlikelidir. Dağlarda karlar erir, nehirler kabarır, sahiller su altında kalır. Drina'm huysuzlaşır. Şehrin yarısını su basar.

1978 Mart'ında da durum pek farklı değilmiş. Annemin sancısı başladığında şehrin üzerinde şiddetli bir fırtına kükrüyor-muş. Rüzgârdan doğumevinin camları eğiliyor, duygular allak bullak oluyormuş; sancının orta yerine bir de şimşek düşünce, millet, "Tamam, şeytan dünyaya geliyor," demiş. Hoşuma da gitmedi değildi bu, daha işin başında korkmuşlardı benden işte, fena mı?

Ancak bütün bunlar annemi doğumun gidişatı konusunda huzursuz etmiş; bu *komplikasyon* kokan durumdan ebe de memnuniyetsizliğini belli edince, nöbetçi doktor hanım çağrılmış. O da şu anda tıpkı benim gibi hikâyeyi gereksiz yere fazla uzatmak istememiş. Komplikasyon vakum yoluyla giderilmiş; bu kadarı yeterli sanıyorum.

Otuz yıl sonra, 2008 Mart'ında Alman vatandaşlığı için Yabancılar Dairesi'ne başvurduğumda el yazısıyla bir özgeçmiş vermem istendi. Büyük stres! İlk denemede 7 Mart 1978'de

doğdum dedim, kaldım. Ondan sonra hiçbir şey olmamış, Drina'nın suları biyografimi alıp götürmüştü sanki.

Almanlar çizelgeyi sever. Bir tane çizelge hazırladım. *İlköğretim: Vişegrad, Yüksek öğrenim: Heidelberg'de Slav Dilleri Edebiyatı* gibi birkaç veri ve bilgiyi çizelgeye yerleştirdim. Sonra bütün bunların benimle alakası olmadığı hissine kapıldım. Tamam, veriler doğrudu ama imkânsız bu şekilde bırakamazdım. Böyle bir yaşam tekin gelmemiştii bana.

Baştan başladım. Tekrar doğum tarihimizi yazıp doğduğum günkü yağmuru tasvir ettim, adımı babaannem Kristina'nın koyduğunu söyledim. Annem okuduğu, babam da çalıştığı için hayatımın ilk yıllarında babaannemin bana baktığını yazdım Yabancılar Dairesi'ne. Babaannem Mafyadaydı dedim. Mafyadakilerin çocuklara bol vakti olur; ben de babaannemle dedemde kalıyor, hafta sonları ise annemle babamın yanına gidiyordum, yazdım.

Yabancılar Dairesi'ne dedim ki: Dedem Pero tüm yüreği ve de parti kimliğiyle komünistti, yoldaşlarıyla gezerken beni de alırdı yanına. Siyaset konuşurlarken –ki aslında devamlı yaptıkları bir şeydi bu– mışıl mışıl çok güzel uyurdum. Dört yaşında ben de katıldım konuşmalara.

Mafya kısmını sildim sonra, neme lazım.

Onun yerine dedim ki: Babaannemin beni hep korkuttuğu bir merdanesi vardı. Hiç dövmedi beni onunla ama hâlâ bugün merdanelerle, dolaylı olarak da hamur işleriyle ilişkim mesafeli.

Dedim ki: Babaannemin bir tane altın dişi vardı.

Dedim ki: Ben de bir altın diş istiyordum, azı dişlerimden birini sarı keçeli kalemle boyadım.

Yabancılar Dairesi'ne dedim ki: Din: Yok. Dinsizlerin arasında büyüdüğümü, Pero dedemin, “Günahı icat ettiğinden bu yana kilise insanların en büyük günahıdır,” dediğini yazdım.

Dedemin köyünde Aziz Jorj, Ejderha Katili Jorj ulu sayılırdı. Bana kalırsa, ulu sayılan daha ziyade ejderha kısmıydı. Ejderhalarla tanışmam bayağı erken olmuştu. Akrabaların boyunda ejderhalı kolyeler asılı olur, ejderha motifi işlenmiş ar-

mağanlar elden ele geçerdi. Hatta dedemin bir dayısından söz ediliirdi, adam balmumundan küçük ejderhalar yapıp pazarda mum olarak satarmış. Fitili yakınca hayvan ateş püskürüyor gibi olurmuş.

Biraz daha büyüdüğümde dedem bana resimli bir kitap gösterdi. Uzak Doğulu ejderhalara bayıldım. Korkunç görünümlelerinin yanında renk renktiler de, komiktiler. Slav ejderhaları ise sırf korkunç görünüyordu, hatta sözde iyi kalpli olanları, kıyıcılık ya da bakire kızları kaçırma gibi kötü niyetleri olmayanları bile. Üç kafa, sipsivri dişler, öyle şeyler yani.

Yabancılar Dairesi'ne dedim ki: Doğduğum hastane artık yok. Kıçma az penisilin yemedim orada, yazdım, sonra kıç'ı sildim. Olur ya, pimpirikli bir memureye rast gelirim, böyle tabirlerle baştan asabımı bozmayayım diye düşündüm. Kıç'ı popo yaptım. Bu da bana sahte geldi, o bilgiden tamamen vazgeçtim.

Onuncu yaş günümde Rzav'ın bana armağanı, bizim *Mahala*'daki köprü'nün çöküşü oldu. Kıyıda durup, Drina'nın bu yan kolunun köprüyü, "Tamam, anlaşıldı, al götür beni artık," diyene kadar dağlardaki baharla aşındırmasını seyrettim.

Dedim ki: Çocukluktaki boş zaman etkinlikleri olmadan biyografik anlatı olmaz. Sayfanın ortasına büyük harflerle

KIZAK KAYMAK

yazdım. Şampiyonluk kulvarı, ortaçağdan kalma bir kulenin vadiyi kolladığı Grad'ın tepesinden başlayıp, dar bir dönemin ardından yamacın kenarında son buluyordu. Huso'yu hatırlıyorum. Huso, eski kızağıyla nefes nefese, kıkır kıkır gülererek Grad'ı tırmanırken biz çocuklar da gülerdik, ama ona gülerdik. Çok sıskaydı çünkü, çizmesinin altında delik, ağzında da bir sürü eksik diş vardı. O zamanlar deli diyordum onun için; bugün ise, sadece toplumsal normları takmadığımı düşünüyorum. Nerede yatılır, nasıl giyinilir, sözcükler insanın ağzından nasıl tane tane çıkar, dişlerin durumu nasıl olmalıdır. Bunlara yaklaşımı çoğunluktan farklıydı. Daha başka bir deyişle Huso, yamaçta fren yapmamış işsiz bir ayaştı. Belki biz onu son dönemden önce uyarmadığımız, belki de alkolle refleksleri öl-

dürdüğü için. Huso'nun çılgınlığını duyunca koşmuştuk yanına. Onunki sevinç çılgınydı; Huso kızağında oturuyor, kızak ise yamacın yarı yerinde çalılarda sallanıyordu.

“Hadi Huso, devam!” diye bağırđık. “Pes etme!” Huso, bizim kızıştırmamızla, ama özellikle de o pozisyonda aşağı inmek yukarı tırmanmaktan daha kolay olduğundan kendini çalılardan kurtarıp büyük bir hızla yamaçtan aşağı kaydı. İnanılmaz bir şeydi, elektriklenmiş gibiydik. Huso 1992’de, Drina’nın kıyısında, eski destanlarda dile gelen ve sorduğunuz kişiye göre –ya Sırp kahramanı, kral oğlu Marko’nun zamanında Osmanlılardan kaçarken ya da kanath Arap atıyla Drina’nın öbür yakasına atlayan Boşnak Alija Đerzelez’in sığındığı– kontrol kulesine yakın karton ve tahtayla çatılmış kulübesinde vuruldu. Kurtuldu, kayboldu, bir daha da görünmedi. Şampiyonluk kulvarında da bir daha kimse aynı ustalığı gösteremedi.

Şöyle başlayan bir hikâye yazdım: *Bana anavatan senin için ne ifade ediyor diye sorduklarında, ilk amalgam dolgumu yapan Dr. Heimat’i anlatıyorum.*

Yabancılar Dairesi’ne dedim ki: Ben Yugo’yum ama Frankfurt Kitap Fuarı’nda aşırđım bir iki kitap dışında hırsızlığım olmamıştır. Bir kere de Heidelberg’de bir halk havuzunda kanoyla gezdim. İkisini de sildim. Kimbilir, zamanaşımına uğramayan suçlar vardır belki.

Nelerim vardı, sayayım yazdım.

Maç, ben ve savaş, 1991

Nelerim vardı, sayayım.

Annem ve babam.

Kristina ninem, derdimi gözümden anlayan babaannem. El örgüsü hırkayı getirdi mi, bilin ki üşümüşümdür. Hemen de teslim olmazdım tabii. Hangi çocuk ninesi hep haklı çıksın ister?

Öbür ninem Mejrema, bana fasulye falı bakan anneannem. Havaya attığı fasulyeler düşünce halının üstünde henüz yaşanmamış bir yaşamı resmederlerdi. Bir keresinde bana yaşlı bir kadının âşık olacağını, bir keresinde de dişlerimin tamamının döküleceğini söylemişti. Görüntü pek net değildi anlaşılan.

Balığa çıkmaktan ve herkese karşı nazik davranmaktan haz alan sinekkaydı tıraşlı bir dedem vardı; annemin babası.

Yugoslavya'm. Gerçi onun ömrü uzun olmadı. Sosyalizm yorgun, milliyetçilik dipdinçti. Bayrak; herkesin kendi bayrağı, rüzgârda. Kafalarda "Nesin?" sorusu.

İngilizce öğretmenime karşı ilginç hislerim.

Bir defa beni evine çağırdı, niyeydi, onu hâlâ bilmiyorum. Gittim, içim bahar başlangıcı gibi pır pır. Ev yapımı İngilizce öğretmeni pastası yiyip, siyah çay içtik. Hayatımın ilk siyah çayı; kendimi acayip yetişkin hissettim. Sanki yıllardır siyah çay

içiyormuş gibi yapıp, “Tam koyu olmayacak, ben öyle severim,” diyerek bilmislik bile tasladım.

Bir C-64’üm vardı. En sevdiğim tür spor oyunlarıydı, *Summer Games*, *International Karate Plus*, *International Football*.

Bir sürü de kitabım. 1991’de yeni bir tür keşfettim: *Choose your own adventure*. Okuyucu olarak hikâyenin gidişatını sen belirliyorsun.

*Diyorsun ki: “Yolumdan çekil, cehennem mahluđu,
damarlarını kesmeyeyim!” – devamını 270. sayfada
okuyabilirsiniz.*

Ve bir takımım vardı: *Crvena Zvezda* - Kızılyıldız Belgrad. Seksenli yılların sonlarında beş yılda üç kez şampiyon olduk. 1991’de Avrupa Kupası’nda Dynamo Dresden’e karşı çeyrek finale kaldık. Önemli maçlar oldu mu, bizim Belgrad’daki Marakana’da yüz binlerce insan bir araya gelirdi, en az elli bini zırdeli. Hep bir şeyler yanardı, hep bir ağızdan şarkılar söylendir.

Kırmızı beyaz çizgili atkıyı sık sık okula giderken (hatta yazın bile) takıyor, gelecekle ilgili, beni takımın yanına yaşatacağını umduğum planlar geliştiriordum. Futbolcu olup Kızılyıldız tarafından 100.000.000.000.000 Dinar’a (enflasyon) satın alınmam ihtimali düşüktü. Bu demekti ki fizyoterapist, top toplayıcı ya da hiç bilemedin top olacaktım. Önemli olan Kızılyıldız’ın bir parçası olmaktı.

Radyoda hiçbir naklen maç yayınını, televizyonda hiçbir özeti kaçırmazdım. On üçüncü yaşgünümde bana abonelik kartı hediye etmelerini istedim.

Ninem fasulye falına baktı ve “Hediye bisiklet,” dedi.

“Fasulyeler nereden biliyor,” diye sordum.

Bir avuç daha havaya atıp, çok ciddi, “Yaş gününde sakın evden çıkayım deme,” dedi. Sonra kalktı, fasulyeleri pencereden dışarı savurdu, ellerini yıkadı ve yattı.

Dileğimin yerine gelmesinin zaten olanağı yoktu, çünkü Belgrad 250 kilometre uzaktaydı. Ancak içimdeki o tek çocuk,

annemle babamın benim hatırıma başkente taşınmaya karar ve-receğine dair bir umut beslemekteydi.

6 Mart'ta Kızılyıldız ilk maçta Dynamo Dresden'i 3-0'la boz-guna uğrattı. Maçı babamla beraber televizyonda izledik, daha birinci golde sesimiz gitmişti. Hakem düdüğü çalınca babam beni kenara çekti ve takımın tur atladığı durumda bize yarı fi-nale bilet bulmaya çalışacağını söyledi. Biz derken annemi de kastetmişti ama annem parmağını şakağına götürüp "delirdin herhalde" der gibi bir işaret yaptı.

Dresden'deki ikinci maç, çıkan birtakım olaylar yüzünden durum 2-1'ken sona erdirilip, bize 3-0'lık galibiyet tanındı. Ya-rı final kurallarında bize Bayern düştü. O zamanlar bile mağlu-biyete uğratmanın imkânsız olduğu bir takım. İlk maçı babam-la beraber gene televizyonda seyrettik. Aradaki haberlerde Slo-venya ve Hırvatistan'daki karışıklıklardan söz edildi. Silahlar patlamıştı. Kızılyıldız iki gol attı, Bayern bir.

Şöyle: Benim doğduğum ülke artık yok. Ülke var olduğu sü-rece ben kendimi Yugoslav sayıyordum. Ebeveynlerim gibi; biri (babam) Sırp bir aileden, diğeri ise (annem) Boşnak-Müslüman bir aileden gelme. Ben çokuluslu bir devletin çocuğu, birbirini seven ve Yugoslav Melting Pot'u sayesinde farklı köken ve di-ne ait olmanın olumsuzluklarını yaşamayan iki insanın ürünü ve deklarasyonuyum.

Şunu da bilmekte yarar var: Babası Polonyalı, annesi Make-donyalı olan birisi dahi, şayet onun için özerklik ve kan grubu, dış bağımlılık ve kandan önce geliyorsa kendisine Yugoslavım diyebiliyordu.

24.4.1991'de babamla ben Belgrad'a ikinci maça gittik. Kı-rımızı beyaz çizgili atkımı yolda pencereden sarkıttım; televiz-yonda görüyordum, hakiki fanlar öyle yapıyordu. Stadyuma vardığımızda atkı leş gibiydi artık. Önceden uyarın da olma-mıştı ki.

27.6.1991'de Slovenya'da ilk çatışmalar yaşandı. Alpler Cum-huriyeti Yugoslavya'dan ayrılıp bağımsızlığını ilan etti. Bunu Hırvatistan Meydan Muharebesi, Hırvatistan'da dehşet, ardın-dan da Hırvatistan'ın bağımsızlık ilanı izledi.

24.4.1991'de Sırp müdafa oyuncusu Siniša Mihajlović, attığı penaltı golüyle Kızılyıldız'ı öne geçirdi. Penaltının nedeni, Montenegro'lu pırlanta oyuncu Dejan Savićević'e yapılan bir fauldü. Seksen bin gırtlaktan aynı anda patlayan tezahürat sesi kulak tırmalayıcı, tekinsizdi. Bugün, onun öfke boşalması, bastırılmış saldırganlıkların ve can korkusunun dışavurumu olduğunu iddia edebilirim. Ama bu da doğru değil. Bunlar daha sonra silahlardan boşalacaktı. O günkü sadece önemli bir gole yapılan tezahürattı.

Meşaleler yakıldı, tribünlerin üzerinde kırmızı bir duman yükseldi, atkımı gözüme kadar çektim. Sağımızda solumuzda aşka gelmiş insanlar; hemen hemen hepsi erkek, genç adamlar, futbolcu saçları, sigaralar, yumruklar.

Orta sahada Prosinečki Bayernlilere duman attırdı, sarı saçlı kafası küçük bir güneş misali sanki çimlerin üzerinde bir doğuyor, –eğer karşı tarafın oyuncusunu faulden başka şey kurtarmayacaksa– bir batıyordu. O da benim gibi Yugoslav: Anne Sırp, baba Hırvat. Yukarı kadar çekilmiş kısıcak şort, solgun bacaklar.

Arkada tıknaz ama çevik, çetin ceviz Bosnalı Refik Šabanadžović, “alan daraltırken”, en sevdiğim oyuncu Kobra lakaplı Darko Pančev karşı tarafın ceza sahasında sözde dalgın pozlarda bir aşağı bir yukarı dolaşıyordu. İlk maçtaki kaleci Makedonyalı forvet ise sanki tam da keyfinin kaçacağı günü bulmuş gibi omuzları kısık, hafif öne eğik vaziyette sahayı arşınlayıp durdu. Kâinatın en çarpık bacakları, keşke benimkiler de öyle olsa.

Ne takımды ama! Böylesi Balkanlar'da bir daha hayatta mümkün olmayacak. Yugoslavya'nın çöküşünden sonra yeni devletlerde kurulan daha zayıf takımlarla yeni yeni ligler oluştu; en iyi oyuncular artık genç yaşta yurtdışı takımlarına transfer oluyor.

Bayernliler ikinci yarıda arayı kapattı. Augenthaler'in penaltı atışı. Top Stojanović'in iki elinin arasından kaymıştı. Romen libero (Sırp azınlığa mensup) Belodediç yerde yatan kaptanını teselli etti.

Babam, bu kırk yılda bir sesini yükselten adam bağırıyor, çağırıyor, sövüyordu. Ben de o ne yapıyorsa onu yapıyordum,

onun öfkesini taklit ettim, kendi öfkem ne âlemdeydi bilmiyorum, belki etrafımdaki herkeste bol olduğundan, belki de her şeyin yolunda gideceğine olan inancımdan, güdüktü, yitkti. Tam babama her şey yolunda diyecektim ki, Bayernliler öne geçti.

Babam çöktü.

Bana bundan tam on bir yıl sonra benim için en önemli nesnelere ne olduğunu, olası uzun bir yolculukta yanıma mutlaka almak isteyebileceğim şeyleri sordu. Uzun yolculukla, işgal edilmiş, sarhoş askerlerin futbol takımını çöştürmek istemiş gibi avaz avaz çığırıkları şehrimizden kaçmaktı kastettiği. İlk aklima gelen kırmızı beyaz çizgili atkımdı. Ondan daha önemli şeyler vardı tabii, biliyordum. Yine de onu aldım yanıma.

Babam, “Merak etme. Her şey yoluna girecek,” dedi.

2-1’de kalsaydı uzatmalar oynanacaktı. Belki o zaman Bayernliler finale yükselmek için daha iyi top sallayacak, daha iyi taktikler geliştirecekti. Belki de her şey başka olacaktı, Bosna’ya savaş da gelmeyecekti, bu metni de yazmayacaktım.

2-2’yi görmedim. O anda -90. dakikaydı- herkes ayakta, bütün stadyum, hatta belki de bütün ülke son bir kez birlikte bir şeyin arkasında duruyordu. O belirleyici hücumu Augenthaler’in topa falso verip de topun gol yolculuğuna çıktığı ana kadar takip edebildim, ama sonra önümüzdekiler, yanımızdakiler, bütün tribün sağa, yukarı doğru dalgalandı, ben arada sıkıştım, bir an dengemi, sonra da topu gözden kaybettim.

Bu golü televizyonda kaç kez seyretmişimdir? En az yüz ke-re. Bütün ayrıntılarını beynime kazıyana kadar (insan bunu bir tek aşık olduğunda ya da yaşadığı bir felaketin üstüne yapar). Augenthaler kanadı savunmak isterken topa talihsiz vuruyor, top havada büyük bir kavis çizerek kendi kalesine giriyor.

Daha nelerim vardı, sayayım:

Drina kıyısındaki küçük bir şehirde bir çocukluğum.

Plakalardan sökülmiş küçük bir reflektör koleksiyonum. Annemle babam bana sadece bir kez elini kaldırdı, o da bu nedendendi.

Fasulye alfabesine hâkim bir ninem. Fasulyeler bana hayat boyu sözcükten vazgeçmememi salık verdi, illa her şey tıkrında gideceğinden değil ama birçok şeye daha kolay göğüs gerebileceğimden. Veya madenden vazgeçme dedi. Fasulyeler ikircimde kalmıştı.

İki tane muhabbet kuşum; Krele (açık mavi) ve Fifica (renkini hatırlamıyorum).

Kısa ömrünün sonuna doğru, toz haline getirdiğim baş ağrısı ilacı *Andol*'u ağzına küçük bir kaşıkla verip, ona Ivo Andrić'in hikâyelerini okuduğum İndiana Jones adlı bir hamster farem.

Sık sık baş ağrılarım.

Belgrad'da öne geçip, turnuvayı da kazandıktan sonra hayatımızın hep bir parçası olarak kalacak harika bir takımın harika bir maçına babamla birlikte yaptığım harika bir yolculuğum.

Akla hayale sığmayacak bir savaşım.

Görüşürüz demediğim bir İngilizce öğretmenim; artık bundan sonra da görüşmek pek mümkün değil.

Belgrad'dan sonra bir daha yıkamak istemediğim ama sonunda yine de çamaşır makinesine atılan kırmızı beyaz çizgili bir atkı. Kızılyıldız Belgrad bugün aşırı sağcı, agresif fanları olan bir takım. Atkıyı Almanya'ya gelirken yanımda getirmiştım, şu anda nerededir, bilmiyorum.